

Praktische Handreiking **Ondersteuningsstructuur op school**

een instrument om het gesprek aan te gaan

april 2021

Samenwerkingsverband Koers VO

Schiekade 34
3032 AJ Rotterdam
010-4842576
info@koersvo.nl
www.koersvo.nl

Inhoud

1. Inleiding.....	4
1.1. Wat is de bedoeling van deze handreiking?	4
1.2. Hoe is deze handreiking effectief te gebruiken?	4
1.3. Waar is deze handreiking op gebaseerd?	4
1.4. Een extra tool voor reflectie: de Scan Passend Onderwijs	5
2. Uitgangspunten	6
2.1. Verschil mag er zijn.....	6
2.2. Menselijk managen	6
3. Tien bouwstenen voor de ondersteuning van een leerling	7
Bijlage 1: Voorbeelden van ondersteuning uitgewerkt	11
Bijlage 2: Adviezen uit het rapport van René Peeters ‘Mét andere ogen’ (november 2018)..	13

1. Inleiding

In het [Ondersteuningsplan 2018-2022](#) is als ambitie opgenomen: Passend Onderwijs is zichtbaar in school.

We wensen al onze leerlingen toe dat zij zo thuis nabij mogelijk onderwijs kunnen volgen met de best passende ondersteuning. Liefst met elkaar in het reguliere onderwijs.

Hiervoor is nodig dat docenten en leerlingbegeleiders op school *integraal en handelingsgericht samenwerken*.

1.1. Wat is de bedoeling van deze handreiking?

De bedoeling is dat de professionals op de scholen – schoolleiding, onderwijsgevend en leden van het ondersteuningsteam - jaarlijks reflecteren op *hun* uitvoering van passend onderwijs.

Dit document is een instrument aan de hand waarvan dat gesprek gevoerd kan worden. Het biedt ook houvast voor de gesprekken tussen het samenwerkingsverband en de scholen. Of tussen de scholen, schoolbesturen en de gemeenten. Op deze manier willen we met en van elkaar leren en samen verder komen.

De reikwijdte is de dagelijkse praktijk op school. In het Ondersteuningsplan staan onze gezamenlijke kernwaarden en grondslagen. 'De basis is op orde' is de grondslag waar deze *Praktische Handreiking* over gaat.

1.2. Hoe is deze handreiking effectief te gebruiken?

In het document staan uitgangspunten en bouwstenen die samen de basis vormen voor handelingsgerichte, integrale ondersteuning van een leerling. Het totaal zorgt voor een ondersteuningsstructuur die staat als een huis. Vanuit die *stevige basis* kan flexibel en creatief gezocht worden naar antwoorden op ingewikkeldere ondersteuningsvragen.

Wij nodigen scholen uit zich jaarlijks bij elk uitgangspunt en elke bouwsteen af te vragen:

1. Waar staan wij? En hoe hebben wij het bij ons georganiseerd?
2. Wat houden we erin? Wat willen we volgend jaar anders?
3. Hoe gaan we dat aanpakken?

De opbrengst van deze reflectie zal onderwerp van onze gesprekken worden.

1.3. Waar is deze handreiking op gebaseerd?

In schooljaar 2019-2020 hebben we met ondersteuningscoördinatoren, begeleiders passend onderwijs, directeuren en Koersconsulenten beschouwd hoe de ondersteuningsteams functioneren op de scholen en hoe de rol van ondersteuningscoördinatoren ingevuld wordt.

De beelden die we ophaalden, sluiten aan bij 2 landelijke rapportages:

1. G. Ledoux e.a. 'Evaluatie Passend Onderwijs' (eindrapport mei 2020)
2. R. Peeters e.a. 'Mét andere ogen' (november 2018). In bijlage 2 zijn de adviezen uit dit rapport opgenomen m.b.t. de aansluiting van jeugdhulp op school.

Daarnaast hebben we kennis genomen van 2 belangrijke beleidsnota's:

3. Onderwijsraad: 'Steeds inclusiever' (oktober 2020).
4. De Kamerbrief van minister Slob en zijn beleidsnota 'Evaluatie Passend Onderwijs' (november 2020). De minister doet hierin 25 verbetervoorstellen om passend onderwijs beter vorm te geven. Ook geeft hij aan een routekaart te ontwikkelen om het onderwijs in de komende 15 jaar inclusiever te maken.

In voorliggend document nemen we al deze input mee.

1.4. Een extra tool voor reflectie: de Scan Passend Onderwijs

Op deze plek noemen we ook de [Scan Passend Onderwijs](#). Deze tool kan een handig hulpmiddel zijn om het gesprek over passend onderwijs op de eigen school aan te gaan.

Als medewerkers (bv. schoolleiders, mentoren, docenten, leden van het ondersteuningsteam) deze scan verschillend invullen, bieden de uitkomsten een aanknopingspunt voor een goed gesprek.

2. Uitgangspunten

2.1. Verschil mag er zijn

Elke school heeft een ondersteuningsteam met een ondersteuningscoördinator als regisseur. De school faciliteert deze regisseursrol. Het samenwerkingsverband ondersteunt de scholen hierbij via het Koersloket en de ondersteuningsmiddelen.

Via het ondersteuningsteam kan extra ondersteuning voor een leerling ingezet worden die aansluit op een stevige basis. Op die basis kunnen alle leerlingen van de school een beroep doen.

We hebben in het Ondersteuningsplan afgesproken dat elke school méér biedt dan alleen de basis¹. Het is daarbij voorstelbaar dat de ene school standaard sociaal-emotionele vaardigheidstrainingen in huis heeft en dat een andere school complexe dyslexiesoftware aanbiedt. Of dat de ene school veel gedragstrainingen en time-out klassen in huis heeft en dat een andere school werkt met hoogbegaafdencoaches.

We willen geen oordeel uitspreken over de verschillen tussen scholen. Verschil mag er zijn en is nodig! Elke school heeft haar eigen leerlingpopulatie met bijbehorende ondersteuningsvragen. Binnen het samenwerkingsverband hebben we met elkaar wel de opgave van een dekkend netwerk.

2.2. Menselijk managen

Hoe uitgebreid en gedetailleerd taakomschrijvingen en werkafspraken ook zijn, uiteindelijk gaat het om vragen als: Hoe wordt de geboden ondersteuning ervaren? Hoe worden gesprekken gevoerd? En als iets niet naar tevredenheid van betrokkene(n) gebeurt: hoe wordt daar dan mee omgegaan?

De schoolleiding heeft hierbij een cruciale rol!

Elke individuele betrokkene heeft een eigen verantwoordelijkheid in het proces. Van de professionals mogen echter adequate communicatieve en reflectieve vaardigheden verwacht worden.

Uiteraard geeft de schoolleiding hier leiding aan. Altijd met oog voor redelijkheid en de menselijke maat.

Tevredenheid is niet te objectiveren. Daar doet deze handreiking dan ook geen poging toe. In dat kader volstaan we met een - niet volledig maar wel inspirerend - lijstje lees- en luistertips:

1. Lemov 'Teach like a champion 2.0.' – een ode aan de didactiek en het ambacht van de docent
2. Van Herpen 'Ik de leraar' - ter inspiratie in het kader van pedagogiek
3. Brinkhof, Ofman, Heemeijer [Leiderschap en moed in het onderwijs](#) - over verbindend leiderschap
4. Donner '[Van gelijkheid naar ieder het zijne](#)' – over de opdracht van passend onderwijs

¹ Ondersteuningsplan 2018-2022, blz. 8

3. Tien bouwstenen voor de ondersteuning van een leerling

Hét recept voor passend onderwijs bestaat niet. Door onderstaande tien bouwstenen kunnen we echter bewust vorm geven aan passend onderwijs. Deze bouwstenen bieden houvast doordat er momenten en processen in zijn opgenomen waardoor 'als vanzelf' besproken wordt hoe het met een leerling gaat, wat deze eventueel nodig heeft aan ondersteuning en wat dit betekent voor de begeleiding. Ook nodigen de bouwstenen uit om integraal en handelingsgericht te blijven samenwerken.

Zoals gezegd: alle bouwstenen samen maken dat de ondersteuning staat als een huis. Het is de eindverantwoordelijkheid van de schoolleiding om het huis te bouwen en te onderhouden.

1 **Transparantie over ondersteuningsaanbod**

Over de basisondersteuning hebben we in algemene termen afspraken vastgelegd in de grondslagen van het Ondersteuningsplan. Het gaat om 3 onderdelen:

1. Goed onderwijs, een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen
2. Basisafspraken waar elke school aan voldoet
3. Basispluisondersteuning waar elke school een eigen bijdrage aan levert.

Elke school beschrijft haar onderwijs- en ondersteuningsaanbod op de website www.koersvo.schoolprofielen.nl. Hiermee informeren scholen de ouders, collega-scholen en het samenwerkingsverband over hun visie op ondersteuning en bijbehorende mogelijkheden.

2 **Samenwerken met ouders en leerlingen: de gouden driehoek**

Er ontstaat een gouden driehoek als er een gelijkwaardige samenwerking is tussen school en ouders ten behoeve van de leerling. Bij inzet van extra ondersteuning via een OPP (ontwikkelingsperspectiefplan) is samenspraak met ouders wettelijk verplicht. Echter, we gaan ervan uit dat ouders *altijd* gesprekspartner zijn bij inzet van (basis en/of extra) ondersteuning. Ouders behartigen de belangen van hun kinderen en brengen waardevolle ervaring in. De leerling is voor alle partijen het vertrekpunt. Zijn/haar hulpvraag is het uitgangspunt. In de driehoek is ook ruimte om hulpvragen te ontdekken of vanuit verschillende perspectieven te bekijken.

3 **Mentoren**

De mentor is voor leerlingen en ouders het eerste aanspreekpunt op school. Het is belangrijk dat hij/zij vanaf de start van het schooljaar investeert in deze relaties. Vanuit die relatie (gekend worden!) kan de bereidheid en het vertrouwen ontstaan om met elkaar te onderzoeken wat een leerling aan ondersteuning nodig heeft en hoe dat vorm kan krijgen. Bij leerlingen die langdurig ziek zijn en bij thuiszitters kan de relatie/het contact met de mentor (en klasgenoten) zelfs een doorslaggevende factor van belang zijn bij hervatting van de schoolgang.

Het is belangrijk dat voor iedereen duidelijk is wat op de betreffende school van een mentor verwacht wordt; een taakomschrijving is hierbij helpend. Teamleiders bespreken met mentoren wat zij nodig hebben om hun taak naar verwachting uit te kunnen voeren.

4 **Docenten**

Van docenten mag verwacht worden dat zij beschikken over voldoende didactische en pedagogische kwaliteiten. Zeker als het gaat om relatief kleine aanpassingen die voor een

leerling een groot verschil maken.

Altijd geldt:

1. Relatie gaat voor prestatie.
2. Kwalitatief goed onderwijs is een belangrijk fundament.

Eerder genoemde communicatieve en reflectieve vaardigheden zijn hierbij essentieel. Steeds meer scholen stellen docentcoaches aan of organiseren intervisietrajecten, professionele leergemeenschappen, e.d.. Voor beginnende docenten is vaak een meerjarig begeleidingstraject beschikbaar.

5 Effectieve leerlingbesprekingen

Elke school kent een overlegstructuur (mentoroverleggen, rapportvergaderingen, leerlingbesprekingen, enz.) waarin de resultaten en het welzijn van leerlingen besproken worden. Niet elke leerling heeft ondersteuning nodig; wel verdient elke leerling het om gekend en gezien te worden.

Voor een succesvol ondersteuningstraject worden concrete aanpassingen en acties afgesproken, vastgelegd, geëvalueerd en – indien nodig – bijgesteld. Dit gebeurt in samenspraak met de leerling en zijn/haar ouders.

Om de basis- en extra ondersteuning goed op elkaar te laten aansluiten, is het verstandig om de ondersteuningscoördinator tijdig te betrekken bij deze leerlingbesprekingen. Hij/zij kan, mede op basis van bevindingen uit het ondersteuningsteam, aangeven wat er vanuit de basis verwacht wordt en waar de extra ondersteuning bij aan kan haken.

Hier zijn verschillende structuren voor te bedenken. Sommige scholen geven het advies van de ondersteuningscoördinator een concrete plek, bv. in overleggen met de teamleider, in open gesprekken voor mentoren of in consultaties voorafgaand aan leerlingbesprekingen.

Op deze manier kan het ondersteuningsteam het docententeam versterken.

6 Extra ondersteuning

Via het ondersteuningsteam vindt toeleiding naar extra ondersteuning plaats, ook als er externe partners bij betrokken zijn.

Te denken is aan ondersteuning en/of advies (intern en/of extern) door begeleiders passend onderwijs, remedial teachers, schoolpsychologen, orthopedagogen, (schoolloopbaan)coaches, jeugdverpleegkundigen, gedragswetenschappers, schoolmaatschappelijk werkers, jeugdhulpverleners, leerplichtambtenaren, de veiligheidscoördinator, de wijkagent, en dergelijke.

De ondersteuningscoördinator voert de regie en draagt zorg voor een integrale en handelingsgerichte aanpak in afstemming tussen leerling, ouders, mentoren, docenten en andere professionals (intern en extern).

Het is belangrijk om doelstellingen te formuleren op basis van de ondersteuningsvragen en om vast te stellen welke concrete acties en aanpassingen nodig zijn. Denk hierbij ook aan concreet benodigde inzet van externe ondersteuning vanuit bijvoorbeeld de gemeente of de GGZ. Integraal wordt een inschatting gemaakt over de haalbaarheid van acties en adviezen *binnen de onderwijssituatie*.

De extra ondersteuning wordt vastgelegd in een plan, meestal een OPP². Dit plan wordt zo regelmatig als nodig met betrokkenen en belanghebbenden officieel geëvalueerd, minstens 1x per jaar. Een goed ingevuld én geëvalueerd OPP is helpend bij snelle en effectieve inzet van gemeentelijke jeugdhulpverlening.

² <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/leraren/vraag-en-antwoord/wat-moet-er-in-het-ontwikkelingsperspectief-opp-staan>

Als er verschillende ondersteuners³ betrokken zijn bij een leerling, maakt de ondersteuningscoördinator met hen afspraken om vanuit onderlinge samenwerking tot één totaalaanpak voor de begeleiding op school te komen. In het OPP wordt deze totaalaanpak beschreven, zodat alle betrokkenen de begeleiding in onderlinge samenhang kunnen evalueren.

Het ondersteuningsteam volgt de leerlingen met extra ondersteuning. Een OPP of vergelijkbaar begeleidingsplan is nl. dynamisch. Het is soms nodig om halverwege iets anders uit te proberen. Omstandigheden kunnen veranderen. De begeleiding is altijd afgestemd op de (actuele) ondersteuningsbehoefte van de leerling.

N.B. Bij de overstap naar een andere onderwijsplek is er een warme overdracht waarbij de geboden en gewenste begeleiding expliciet besproken wordt.

7 Werkafspraken voor leden van het ondersteuningsteam

De schoolleiding maakt - in overleg met de ondersteuningscoördinator vanuit diens rol als regisseur- werkafspraken met alle leden van het ondersteuningsteam en legt deze vast. Het gaat zowel om medewerkers die in dienst van de school of het schoolbestuur zijn, als om externe medewerkers die deel uit maken van het ondersteuningsteam. Bij externe medewerkers vanuit de gemeente maakt de school werkafspraken binnen de gestelde kaders. Op deze manier is duidelijk wat van eenieder verwacht kan en mag worden. De schoolleiding en de ondersteuningscoördinator evalueren de werkafspraken jaarlijks met betrokkenen en passen de afspraken indien nodig aan.

De evaluatie van deze werkafspraken kan tevens aanleiding zijn om met elkaar vast te stellen wat van het docententeam aan inzet en aanpassingen in de klas verwacht wordt en wat aanvullend aangeboden kan worden via het ondersteuningsteam.

8 Deskundigheidsbevordering passend onderwijs

Schoolbesturen en samenwerkingsverband zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor deskundigheid op de scholen bij het bieden van ondersteuning. Om dit nog meer te benadrukken en de samenwerking vorm te geven, is in 2020 een netwerk voor deskundigheidsbevordering opgezet tussen Koers VO en de schoolbesturen⁴. Een aantal schoolbesturen heeft eigen 'academies', waarin ook aanbod m.b.t. passend onderwijs is. Hierbij denken we breed: van conciërge tot docent, mentor, ondersteuningsteam en schoolleiding. Hoe we omgaan met leerlingen, daarbij samenwerkend met ouders, is ook/juist in geval van extra ondersteuning een zaak van alle betrokkenen op school.

Voor ondersteuningscoördinatoren, begeleiders passend onderwijs en soms ook andere leden van de ondersteuningsteams, organiseert het samenwerkingsverband al een aantal jaren bijeenkomsten waar kennisdeling en intervisie/casuïstiek onderdeel van uitmaken.

³ Denk hierbij óók aan de vrijwilligers, bv. vanuit buddy's, welzijnswerk, project Schoolmaatje, e.d.

⁴ In 2021 wordt een gezamenlijk visiedocument met plan van aanpak opgesteld t.b.v. Ondersteuningsplan 2022-2026

Speciale bouwstenen

9 Oog voor aanwezigheid

Uit de analyse van de verhalen van thuiszitters blijkt dat zorgelijk verzuim (al dan niet geoorloofd) een belangrijk signaal is. Iedere leerling wil gezien worden. Snelle signalering en adequate begeleiding kunnen grotere problemen voorkomen. Het begint bij het [registreren van de aanwezigheid](#) in de lessen! Veel scholen hebben een verzuimcoördinator die in nauw contact staat met ouders, mentoren, schoolleiding en de ondersteuningscoördinator. Het is aan te raden hier een sluitende aanpak voor vast te leggen.

In Rotterdam worden hiervoor initiatieven ontwikkeld vanuit de werkgroep 'Oog voor jou'. Hierin zijn de gemeente Rotterdam, CJG Rijnmond, wijkteams, PPO Rotterdam en Koers VO vertegenwoordigd.

Het CJG Rijnmond heeft de werkwijze PATS⁵ ontwikkeld, vergelijkbaar met M@ZL⁶, een concreet en integraal uitgewerkt programma inclusief trainingen voor scholen in de regio Rijnmond. Steeds meer scholen binnen Koers VO implementeren deze werkwijze. Deze sluit aan bij de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)⁷ die o.a. door leerplichtambtenaren als kader wordt gebruikt.

Als een leerling aan het verzuimen is, kan ook de beleidsregel Afwijking Onderwijstijd⁸ benut worden. De gemeentelijke partners kunnen ook meedenken over de jeugdhulp die nodig is om schooldeelname te herstellen.

10 Jeugdhulp op school

Bij de inzet van jeugdhulp op school hebben we in onze regio te maken met 9 gemeenten met verschillende aanbestedingen. Het samenwerkingsverband en de schoolbesturen zijn hierbij betrokken en brengen onderstaande punten in, mede gebaseerd op de adviezen uit het rapport 'Mét andere ogen' (zie bijlage 2).

- Vaste gezichten in de school. Veel scholen hebben met de komst van de wijkteams te maken gekregen met het vertrek van de vaste schoolmaatschappelijk werker (smw'er). Vervolgens bleek de inzet van hulp vanuit de wijkteams erg divers. Inmiddels hebben vo-scholen vaste contactpersonen vanuit de wijkteams. Tegelijkertijd heeft een aantal scholen de eigen smw'er behouden, veelal vanuit eigen middelen. Er zijn verschillende pilots om jeugdhulp op school snel toegankelijk, efficiënt én met vaste gezichten in de school in te zetten.
- Meer regionale afspraken over inzet van jeugdhulp op de vo-school. Het moet niet afhankelijk van de postcode van de leerling zijn of en welke jeugdhulp op de school beschikbaar is.
- Afstemming tussen de school (via de ondersteuningscoördinator) en de gemeenten, bv. via de accounthouders, over de (voor scholen gratis) preventieve inzet van sociaal-emotionele vaardigheidstrainingen, aansluitend op de behoefte van de vo-school. We zetten in op aanbod dat aansluit bij de (actuele) behoefte van scholen.

Bovenstaande is in ontwikkeling. Scholen hebben intussen regelmatig overleg met vertegenwoordigers van de wijkteams en met schoolmaatschappelijk werkers over de benodigde interventies op hun school. Zij kunnen bovenstaande ontwikkelingen stimuleren door met deze contactpersonen na te gaan in hoeverre het gelukt is om jeugdhulp op school te organiseren. En of de jeugdhulp adequaat wordt ingezet. Met de vaste contactpersoon evalueert de school jaarlijks de samenwerking.

⁵ Preventieve Aanpak Terugdringen Schoolziekteverzuim, <https://cjrjmond.nl/pats/>

⁶ Methodiek van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid m.b.t. aanpak ziekteverzuim, <https://www.ncj.nl/maz/>

⁷ https://www.ingrado.nl/assets/uploads/Flyer-Methodische_Aanpak_Schoolverzuim-versie_april_2019.pdf

⁸ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijstijd/maatwerk-in-onderwijstijd-voor-leerlingen-met-een-beperking>

Bijlage 1: Voorbeelden van ondersteuning uitgewerkt

Vooraf

We gaan ervan uit dat alle docenten basiskennis hebben van de meest voorkomende leer-en gedragsproblemen en medische aandoeningen. Ook wordt kennis van landelijke regelgeving en protocollen verondersteld. Waar nodig kan voorlichting vanuit het ondersteuningsteam verzorgd worden.⁹

Landelijk wordt gewerkt aan een norm voor basisondersteuning. Intussen vragen scholen regelmatig aan het samenwerkingsverband wat vanuit die basisondersteuning concreet verwacht wordt van de scholen. Zoals gezegd: dit kan verschillen, afhankelijk van de leerling populatie van de school.

Hieronder staan 3 voorbeelden uitgewerkt. De opgesomde mogelijkheden zijn niet per se volledig. Wel kunnen we stellen dat steeds de eerste 2 punten sowieso bij de basisondersteuning op een v(s)o-school horen.

Voorbeeld Dyslexie

- Bij toetsen en examens wordt het Protocol Dyslexie voor het vo gevolgd.
- Docenten hebben algemene kennis van dyslexie en passen daar hun instructie op aan. Eventueel ondersteund door een dyslexiecoach of remedial teacher.
- Bij vermoeden van dyslexie wordt er een didactische screening gedaan conform het Protocol Dyslexie.
- Indien uit de screening blijkt dat een periode gerichte remedial teaching nodig is om eventuele hardnekkigheid aan te tonen, volgen leerlingen deze bijles bij de remedial teacher of dyslexiecoach op de school.
- De school biedt extra studielessen aan om leerlingen te leren omgaan met hun dyslexie.
- De school biedt zo nodig begeleiding als leerlingen vanwege dyslexie faalangstig zijn of vastlopen door een laag zelfbeeld.
- Leerlingen kunnen gebruik maken van dyslexiesoftware bij toetsen, al dan niet op het schoolnetwerk geïnstalleerd en al dan niet met een eigen bijdrage van ouders. Docenten krijgen instructie hoe zij in deze situatie toetsen klaar moeten zetten.
- Als uit de screening een vermoeden van dyslexie blijkt, kan een IQ-test worden afgenomen en – indien aan de orde - een dyslexieverklaring worden opgesteld.

Voorbeeld Concentratieproblemen

- Er zijn vanuit de intake handelingsadviezen voor de lesgevende docenten beschikbaar, mogelijk vanuit een OPP. Deze adviezen worden door de mentor via leerlingbesprekingen gemonitord.
- Docenten hebben algemene kennis van deze belemmeringen en passen daar hun instructie voor deze leerlingen op aan. Waar nodig ondersteund vanuit het ondersteuningsteam.
- Indien nodig begeleidt een bpo'er de leerling individueel en heeft hierover afstemming met mentor en ouders.
- De bpo'er kan lesobservaties doen ter ondersteuning van docenten en leerlingen.
- In overleg met ouders wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet als er grotere problemen ontstaan, bv. vanwege een laag zelfbeeld, dreigende vroegtijdige schoolverlating, enz.

⁹ Er zijn verschillende informatiebronnen waar de basiskennis verzameld is, bv. www.balansdigitaal.nl, <http://www.cordys.nl/handelingswijzers/>, enz. N.B. Altijd geldt: extra ondersteuning is bij elke leerling maatwerk. Daarom wordt bij deze leerlingen een individueel OPP opgesteld.

Voorbeeld Diabetes

- Er zijn handelingsadviezen (do's en dont's) beschikbaar voor alle betrokkenen op school. Deze adviezen worden door de mentor via leerlingbesprekingen gemonitord.
- Docenten (en ook BHV'ers, conciërges of andere OOP-collega's) hebben algemene kennis van diabetes, kunnen een hypo of hyper signaleren en adequaat handelen of hulp inschakelen.
- In bijzonder gevallen kan de jeugdverpleegkundige vanuit het ondersteuningsteam meedenken over handelingsadviezen op school, in afstemming met ouders en de behandelend arts.
- Een rt'er of bpo'er kan een leerling individueel begeleiden als de leerling hulp nodig heeft bij studievaardigheden in relatie tot de aandoening.
- Waar mogelijk functioneren klasgenoten onder leiding van de mentor als 'buddy' waarbij oog is voor wederkerigheid in de onderlinge contacten.

N.B.

Bij medische aandoeningen is het van belang dat scholen in samenspraak met leerling en ouders komen tot afspraken. Via de Koersconsulent zijn de Expertisepoolers van het samenwerkingsverband beschikbaar voor advies. De school legt afspraken over medicijngebruik of medisch handelen vast en deelt deze met betrokken collega's op school.

Bijlage 2: Adviezen uit het rapport van René Peeters 'Mét andere ogen' (november 2018)

- 1. Het verbreden van teams (interprofessioneel).** Om tijdig de goede inschatting te maken van wat een kind nodig heeft en waar nodig laagdrempelige ondersteuning te bieden, is het van belang de juiste expertise voorhanden te hebben, dicht bij het kind. De leerkracht kan dit niet altijd alleen, het verbreden van teams met andere expertises is van belang. De samenstelling van de bredere teams zal overal anders zijn, en moet daarom op microniveau worden bepaald. Investeren in kwaliteit en expertise aan de voorkant leidt tot preventie in twee richtingen: meer lichte in plaats van zware jeugdhulp en versnelde opschaling bij ernstige problematiek.
- 2. Inperken vrijstellingen op basis van artikel 5a.** Uit de praktijk blijkt dat de vrijstellingen op basis van artikel 5a5 leiden tot perverse prikkels en verkeerd worden gebruik. Om dit aan banden te leggen adviseren we om het vierogen-principe te omarmen en het uitgangspunt 'nee, tenzij' te hanteren.
- 3. Betrekken ouders en kinderen is essentieel om resultaat te behalen.** Om tot een effectieve aanpak te komen en/of een passende plek te vinden voor het kind, is de betrokkenheid van ouders en kind essentieel. Het gaat immers om de kinderen en hun ouders. Als zij niet achter de aanpak staan of ontevreden zijn over de plek, dan is het geen duurzame oplossing. Ouders hebben veel expertise als het gaat om de omgang met hun kind, dit wordt niet altijd voldoende benut. Anderzijds wordt er in sommige situaties juist te veel op ouders geleund.
- 4. Brede lokale afspraken over jeugd onder regie gemeente.** Elke gemeente zou met de betrokken partijen moeten komen tot een gezamenlijk gedragen visie over de jeugd, vertaald naar heldere afspraken en resultaten. Deze basisafspraken fungeren vervolgens als "grondwet" voor alle afspraken die gemaakt worden. Uit de gespreksronde blijkt dat men de gemeente de aangewezen partij vindt om de verbindende regisseur (niet hiërarchisch) hierin te zijn. Dit vraagt grote aandacht voor de kwaliteit van de regie van gemeenten. Belangrijke partijen die vaak onderbelicht blijven, zijn kinderopvang, mbo, jongerenwerk, zorgverzekeraars en zorgkantoren.
- 5. Monitoring op het niveau waarop gezamenlijke afspraken zijn gemaakt.** Goede gezamenlijke monitoring leidt tot lerende organisaties. Monitoring moet betrokkenen raken! De indicatoren moeten samen worden bepaald, zodat uitkomsten van de monitor bijdragen aan het gezamenlijke leerproces.
- 6. Budgetten en beleid moeten poreuze randen hebben.** Er is behoefte aan flexibiliteit en snelheid in klemmende situaties. De wens is om lager in de organisatie mensen met mandaat te hebben om maatwerk snel te leveren. Hiervoor is flexibele financiering nodig. Een deel van de onderwijs- en zorgbudgetten moet gezamenlijk ingezet kunnen worden.
- 7. Coalitie omvormen: van denken naar DOEN.** De coalitie moet dienend zijn aan de werkvloer. Dit vraagt om een kanteling en een verbreding van de coalitie. De coalitie kan met het uitvoeringsprogramma bijdragen aan de beweging in het werkveld. Om de coalitie meer slagkracht te geven is er meer eigenaarschap nodig, een trekker, een kerngroep die bijdraagt aan het naleven van de adviezen en meer focus op afspraken en resultaten. Hierbij is het van belang om de activiteiten in samenwerking en afstemming met het programma Zorg voor Jeugd en afspraken rond het thuiszitterspact op te pakken.